

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm**Yttrande över remissen Ändringar i begränsningsförordningen
avseende allmänna sammankomster och offentliga tillställningar,
mässor och platser för privata sammankomster**

(S2022/00066)

Riksdagens ombudsmän har inbjudits att lämna synpunkter på bl.a. ett förslag till ändring av förordningen om särskilda begränsningar för att förhindra spridningen av sjukdomen covid-19. Jag vill med anledning av det föra fram följande.

Remissen innehåller ett förslag om begränsning av antalet deltagare vid en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning som hålls inomhus till högst 500 personer. Förslaget är inte tidsbegränsat men förordningen är meddelad med stöd av den s.k. covid-19-lagen som enligt riksdagens beslut gäller till utgången av januari 2022. Regeringen har i en proposition föreslagit att lagen ska gälla till utgången av maj 2022.

Ett deltagartak vid en allmän sammankomst kan innebära en begränsning av grundlagsfästa fri- och rättigheter. En sådan begränsning får göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. (Se 2 kap. 21 § regeringsformen.) Genom bestämmelsen uttrycks en proportionalitetsprincip.

Till grund för det remitterade förslaget ligger en hemställan från Folkhälsomyndigheten. Av den framgår att åtgärder behöver vidtas för att dämpa smittspridningen. I hemställan görs dock inga överväganden i fråga om huruvida deltagarbegränsningen är förenlig med regeringsformens krav på proportionalitet. Några sådana överväganden redovisas inte heller på annan plats i remissen. Det framgår vidare inte hur länge begränsningen är tänkt att gälla.

Det sagda är en brist som försvårar för remissinstanserna att bilda sig en välgrundad uppfattning om huruvida begränsningen är proportionerlig. Det försvårar också att situationen nu är en annan än exempelvis när covid-19-lagen antogs, eftersom en stor del av befolkningen har vaccinerats samtidigt som det är en ny virusvariant som breder ut sig.

Mot bakgrund av vad Folkhälsomyndigheten redovisat om en kraftigt ökande smittspridning vill jag inte motsätta mig den föreslagna begränsningen under ett akutskede. Den får dock inte gälla längre än vad som är absolut nödvändigt.

2022 är valår och möjligheten att vid allmänna sammankomster bilda opinion är ett fundament i ett demokratiskt styrelseskick. Detta måste vid en proportionalitetsbedömning naturligtvis ges stor vikt. Förhållanden som påverkar bedömningen kan vidare förändras förhållandevis snabbt. Enligt min mening bör därför åtgärder som begränsar möjligheterna att bilda opinion, men som vid införandet likväl bedöms godtagbara och nödvändiga, från och med februari och fram till valet inte gälla längre än en månad i taget. Inför varje eventuell framtida begränsning behöver överväganden redovisas i fråga om begränsningens förenlighet med regeringsformen.

Jag har inför upprättandet av yttrandet samrått med chefsjustitieombudsmannen Erik Nymansson.

Per Lennerbrant